

ТРИ АНГЛІЙСКІЯ

або Што неабходна ўлічваць пры стварэнні

Калі праект гэтай мегафермы толькі ўзнік на паперы, мала хто верыў у тое, што яго можна здзейсніць. І тым не менш 30 сакавіка малочнаварнаму комплексу на 4200 галоў (3600 з іх — дойны статак) спаўняецца тры гады. Гэты комплекс не мае аналагаў на постсавецкай прасторы. Ён уражвае сваімі памерамі, дызайнам, тэхналогіямі. Тут былі апрабаваныя многія новыя ідэі, улічаны здабыткі розных замежскіх фермаў. Мы сустрэліся з дырэктарам філіяла «Смалявічы Дэйрыз» кампаніі ААТ «Смалявічы Бройлер» Марыусам Янам ЗОДСМАМ і даведаліся, якім чынам яму ўдалося запусціць такі амбіцыйны праект.

СВЕЖЫ ПОГЛЯД

Найперш Марыуса запрасілі ў групу кампаній «Сервалюкс». Каб развіваць кампанію, неабходны былі новыя ідэі, новыя людзі. Ведам, вопыту і прапановам Марыуса (да таго, як прыехаў у Беларусь, ён аб'ездзіў усю Еўропу і Амерыку) знайшлася прымяненне ў многіх галінах: ён працаваў на камбікормавым заводзе, быў уцягнуты ў будаўніцтва птушніка, кансультаваў, дапамагаў рэарганізаваць вытворчасць, наведваў розныя беларускія комплексы, фермы. У тым ліку яго папрасілі прыглядзецца да Смалявіцкай бройлернай фабрыкі, а ў дадатак і да фермаў, якія таксама тут можна было набыць. Адпаведна была просьба скласці пэўны план развіцця па жывёлагадоўлі. А калі праект быў гатовы, генеральны дырэктар і асноўны ўладальнік групы кампаній «Сервалюкс» Яўген БАСКІН сказаў Марыусу: «Цудоўна, планы ёсць, а зараз нам патрэбны нехта, хто б гэтыя планы здзейсніў».

Марыус прыняў прапанову з адной умовай: кіраваць жывёлагадоўляй і раслінаводствам ён будзе індывідуальна, без памочнікаў.

Трэба сказаць, што на той час мясцовая гаспадарка была стратная. Усе яе актывы былі нічога не вартыя: старыя тэхналогіі, абсталяванне, тэхніка. Давялося паламаць галаву, каб прыдумаць, як далей працягваць работу, які выбраць шлях і як развіць бізнес. Будучы комплекс Марыус спачатку намалюваў у «галаве»...

— Тут было поле з люцэрнай, увечары я прыходзіў, садзіўся ў ім, марыў аб тым, што б мне хацелася зрабіць і як павінен выглядаць новы комплекс, — дзеліцца ён.

Калі карцінка складалася, трэба было прыдумаць, як усе мары пакласці на паперу. Пры стварэнні праекта важна было ўлічыць многа розных нюансаў. І адна з самых вялікіх складанасцяў была ў тым, як усе гэтыя карцінкі ва ўяўленні рэалізаваць, каб яны патрапілі пад усе тыя нормы, правілы, якія існуюць у Беларусі. Пры гэтым Марыус быў упэўнены: кампрамісаў для



Дырэктар філіяла «Смалявічы Дэйрыз» Марыус Ян ЗОДСМА.

жывёл не павінна быць. Ферма задумвалася такой, каб у ёй былі ўлічаны ўсе патрэбы кароў. «Шчаслівая карова — шчаслівы фермер», — заўважае Марыус.

ЛЮДЗІ. ПЛАНЕТА. ПРЫБЫТАК

Пры падрыхтоўцы да будаўніцтва будучай фермы была праведзена вялікая «разведвальная» работа. Марыус шмат падарожнічаў. Пабываў у Амерыцы і іншых краінах, шукаў комплексы з прыблізна такім жа пагадоўем, якія працуюць ва ўмовах з падобным кліматам (дзе халодныя зімы і спякотнае лета). Падмятаў цікавыя дэталі, думаў, як гэта спалучыць з уласнымі ідэямі. Комплекс у Смалявічах — якраз і ёсць камбінацыя з падгледжанага вопыту і прыватных вынаходніцтваў. І аналагаў такой ферме ў Беларусі пакуль няма.

Пакуль новы комплекс толькі будаваўся, на старых фермах быў запушчаны працэс па іх абнаўленні, закладваліся новыя тэхналагічныя рэчы. Мянялася кармленне, кармавая база, іншымі сталі падыходы да абнаўлення статка.

— Малочная жывёлагадоўля без такой базы немагчымая, — упэўнены Марыус. — Ёсць толькі адзіны варыянт для таго, каб выжыць. Немагчыма паўплываць на кошт рэалізацыі прадукцыі. Але калі рынкавы кошт складана нівеліраваць, трэба шукаць іншыя шляхі. На што можна сапраўды паўплываць — дык гэта на сабекошт. А паколькі мы з'яўляемся прыватнай кампаніяй, інтарэс у нас, безумоўна, адзіны — зарабляць грошы. Я не кажу: «Як мага болей». Важна зарабляць іх дастаткова, каб была магчыма іх інвеставаць. Безумоўна, калі мы не будзем столькі зарабляць, мы не зможам укладаць іх у далейшае развіццё. Да таго ж грошы патрэбны, каб ашчаслівіць уласніка, каб ён бачыў, што ўкладанні даюць вынікі.

Але не трэба забывацца і на іншыя аспекты, якія звязаны з дзейнасцю комплексу. Тут вырашаецца шэраг дадатковых задач. Так, ствараюцца рабочыя месцы. Адзначым, што ферма ў Смаля-

вічах — адна з самых буйных у Беларусі.

— У англійскай мове ёсць тры «Р»: People. Planet. Profit (Людзі. Планета. Прыбытак). Гэта аснова, закладзеная тут, — тлумачыць Марыус. — Мы стараемся падтрымліваць навакольнае асяроддзе, каб усё было ў чыстаце, парадку і гэтак далей. Тыя ж кармы залежаць ад зямлі. Адпаведна, мы павінны паклапаціцца, каб яна знаходзілася ў добрым стане, каб мець магчымасць з яе нешта атрымліваць. Выдатны кармы неабходны, каб вырабляць малако высокай якасці. Прыбытак з яго продажу размяркоўваецца, каб людзі маглі добра жыць...



Жывёлавод Таццяна ШКРЭД і яе гадаванцы каля паілка.



З рабочага месца старшага аператара машыннага даення Жанны КРУПСКАЙ добра відаць карусель для даення.

— А ці даводзілася мяняць людзей, каб яны «ўпісаліся» ў гэту сістэму, навучыліся працаваць па новых правілах?

— Гэты працэс і цяпер не спыняецца. Людзі пастаянна вучацца... У сваю чаргу мы шукаем нейкія падыходы для таго, каб іх задаволіць. І гэта вельмі складанае пытанне. Пастаянна ідуць размовы на конт менталітэту людзей. Што адбываецца і чаму менавіта так? Як матываваць людзей? Напрыклад, ім можна запла-



паесці. Стаяць і пральныя машыны, брудную вопратку ўжо не трэба несці дамоў, можна памыць тут, — падказвае старшы аператар па машынным даенні Жанна КРУПСКАЯ. Жанна Міхайлаўна — адзін з самых вопытных работнікаў, пачынала сваю дзейнасць яшчэ ў калгасе ў 80-х гадах. Сёння разам з ёй на новым комплексе працуе яе дачка.

Можна яшчэ сказаць пра сацыяльны пакет, кожны месяц людзі атрымліваюць дапамогу на харчаванне. Ёсць у гаспадаркі і жылы фонд, спецыялістам, якія сюды прыязджаюць з іншых раёнаў, дапамагаюць з жыллём.

ПРОСТАЯ АРЫФМЕТЫКА

— І ўсё ж мара, якая ўзнікла ў полі люцэрны, здзейснілася цалкам?

— Так, і гэта каштавала вялікіх намаганняў. Даводзілася многа пісаць, тлумачыць, даказваць, чаму тэхналагічна



ўсё павінна быць так, як задумана нам.

Праблема была яшчэ і ў тым, што ў Беларусі такіх праектаў не існуе (падобныя фермы можна знайсці ў Злучаных Штатах, у Расіі). І тут выкарыстана багата розных навінак. Адно з адрозненняў фермы — каровы ўтрымліваюцца на пяску. Вядома, што правільны выбар падсцілки забяспечвае жывёлам камфортны адпачынак, зніжае рызыку захворванняў. І сёння ўжо даказана, што пясак — адзін з найлепшых варыянтаў. Да таго ж ён таннейшы за іншыя. Напрыклад, тыя ж матрацы (гумавыя падсцілки) неабходна праз некаторы час мяняць.

Тут іншае, чым на астатніх фермах, асвятленне і сам колер святла.

Уражваюць аб'ёмы, яны большыя за тыя, што мы прывычаліся бачыць. Самі стойлы для жывёл больш шырокія і доўгія. Тое ж

з шырынёй праходаў, калідораў. Напрыклад, калі карова стаіць каля кармавога стала, яе ніхто не чапае. Калі якая рагуля выходзіць са стойла, накіроўваецца паесці, яна не перашкаджае іншым. Тое ж і з піццём, ніхто нікога не зачэпіць, бо прасторы дастаткова. Каровам камфортна. Поўная адсутнасць стрэсу!

Нам тлумачаць, чаму пагадоўе фермы — 4200 галоў. Гэта невыпадкова лічба. Столькі можна максімальна падаць на адной каруселі. Менавіта да аптымальнага часу даення прывязана колькасць кароў. Так, за гадзіну на каруселі дояць тры сотні кароў. Пасля рагулі вяртаюцца ў сваю групу.

Таксама тут ўлічваецца, што жывёлы не любяць сваёй галавой ляжаць да сцяны ці насупраць яе. Таму і стойлы расмяшчаюцца ў цэнтры, а не ўздоўж сцен. Кароўкі ляжаць у цэнтры секцыі пыса да пысы.

Усе нюансы ўлічваюцца і адпаведна адсюль вылічваюцца даўжыня, шырыня, вышыня кароўніка...

Таксама вядома, колькі кароў неабходна мець, каб максімальна загрузіць карусель. Доіцца звычайна 85 працэнтаў плюс яшчэ 15 працэнтаў маецца сухастойных кароў. Вось такая арыфметыка і прыводзіць да лічбы ў 4200...

Персанальнае вынаходніцтва Марыуса — цэх сепарацыі пяску.

— Кожны дзень на галаву неабходна падсыпаць каля трох кілаграмаў свежага пяску. Калі яго ніяк не ачышчаць і не вяртаць назад, бяссспрэчна, пясак давядзецца недзе здабываць. І гэта няправільна, дрэнна для навакольнага асяроддзя, — тлумачыць дырэктар філіяла «Смалявічы Дэйрыз». — Было прынята рашэнне, калі мы збіраемся выкарыстоўваць пясак на пастаянай аснове, нам

неабходна станцыя па яго ачыстыцы. 95 працэнтаў пяску мы ачышчаем і вяртаем назад на комплекс і толькі пяць працэнтаў свежага пяску нам даводзіцца падвозіць. Адпаведна ўплыў на навакольнае асяроддзе мінімальны.

— А як вы працуеце з зямлёй? Як атрымліваеце кармы?

— У першую чаргу былі закуплены добрыя апырквальнікі, каб дазваляць рэпрацтаў, дазволена ў Беларусі, здзяйснялася канкрэтная ў той прапорцыі, дозе, якая дазволена і павінна быць: каб не больш і не менш. Кантраляваць гэты працэс можна пры дапамозе камп'ютара, у яго заносіцца ўсе звесткі. Мы знізілі колькасць хімічных угнаенняў да мінімуму, з другога боку, аптымізавалі ўнясенне арганічных угнаенняў, такіх як курыны памёт і каровін гной. Сёння мы эканомім каля 75 працэнтаў на хімічных угнаеннях. У далейшым плануем знізіцца да нуля.